
Aitareya Upanishad

ఐతరేయోపనిషత్

Document Information

Text title : aitareyopanishhat.h

File name : aitareya.itx

Category : upanishhat

Location : doc_upanishhat

Author : Vedic Rishis

Transliterated by : Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi, John Manetta

Description-comments : 8/108; RigVeda, Mukhyopanishad

Latest update : July 20, 1999, January 17, 2023

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

January 17, 2023

sanskritdocuments.org

ఐతరేయోపనిషత్

వాఙ్ మే మనసి ప్రతిష్ఠితా మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠితమావిరావీర్మ ఏధి ॥

వేదస్య మ ఆణీస్థః శ్రుతం మే మా ప్రహాసీరనేనాధీతేనాహోరాత్రాన్
సన్దధామ్యుతం వదిష్యామి సత్యం వదిష్యామి ॥ తన్మామవతు
తద్వక్తారమవత్సవతు మామవతు వక్తారమవతు వక్తారమ్ ॥

॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః॥

॥ అథ ఐతరేయోపనిషది ప్రథమాధ్యాయే ప్రథమః ఖణ्डః ॥

ఓం ఆత్మా వా ఇదమేక ఏవగ్ర ఆసీన్నాన్యత్కించన మిషత్ । స ఈక్షత
లోకాన్ను సృజా ఇతి ॥ ౧॥

స ఇమాః త్లోకానసృజత । ఆమోఘ మరీచీర్మరమాపోఽదోఽమృః పరేణ దివం
ద్యౌః ప్రతిష్ఠాఽన్తరిక్షం మరీచయః ।

పృథివీ మరో యా అథస్తాత్త ఆపః ॥ ౨॥

స ఈక్షతేమే ను లోకా లోకపాలాన్ను సృజా ఇతి ॥ సోఽదభ్య ఏవ పురుషం
సముద్భృత్యామూర్చయత్ ॥ ౩॥

తమభ్యతపత్తస్యాభితప్తస్య ముఖం నిరభిద్యత యథాఽణ్ణం

ముఖాద్వాగ్వాచోఽగ్నిర్నాసికే నిరభిద్యేతం నాసికాభ్యాం ప్రాణః ।

ప్రాణాద్వాయురక్షిణీ నిరభిద్యేతమక్షీభ్యాం చక్షుశ్చక్షుష

ఆదిత్యః కర్ణౌ నిరభిద్యేతాం కర్ణాభ్యాం శ్రోత్రం

శ్రోత్రద్విశస్త్వజ్నిరభిద్యత త్వచో లోమాని లోమభ్య ఓషధివనస్పతయో

హృదయం నిరభిద్యత హృదయాన్మనో మనసశ్చస్త్వమా నాభిర్నిరభిద్యత

నాభ్యా అపానోఽపానాన్మృతుః

శిశ్నం నిరభిద్యత శిశ్నాద్రేతో రేతస ఆపః ॥ ౪॥

॥ ఇత్యైతరేయోపనిషది ప్రథమాధ్యాయే ప్రథమః ఖణ्डః ॥

॥ అథ ఐతరేయోపనిషది ప్రథమాధ్యాయే ద్వితీయః ఖణ्डః ॥

తా ఏతా దేవతాః సృష్టా అస్మిన్మహాత్యర్ణవే ప్రాపతన్

। తమశనాపిపాసాభ్యామన్వవార్ణత్ । తా

ఏనమబ్రువన్నాయతనం నః ప్రజానీహి యస్మిన్ప్రతిష్ఠితా అన్నమదామేతి ॥ ౧॥

తాభ్యో గామానయత్తా అబ్రువన్న వై నోఽయమలమితి ।

తాభ్యోఽశ్వమానయత్తా అబ్రువన్న వై నోఽయమలమితి ॥ ౨॥

తాభ్యః పురుషమానయత్తా అబ్రువన్ సుకృతం బతేతి పురుషో వావ సుకృతమ్ ।

తా అబ్రవీద్యథాయతనం ప్రవిశతేతి ॥ ౩॥

అగ్నిర్వాగూభృత్వా ముఖం ప్రావిశద్వాయుః ప్రాణో భూత్వా నాసికే

ప్రావిశదాదిత్యశ్చక్షుర్భూత్వాఽక్షిణీ ప్రావిశాద్దిశః

శ్రోత్రం భూత్వా కర్ణౌ ప్రావిశన్నోషధివనస్పతయో లోమాని భూత్వా

త్వచంప్రావిశంశ్చన్ద్రమా మనో భూత్వా హృదయం ప్రావిశన్మృత్యురపానో

భూత్వా నాభిం ప్రావిశదాపో రేతో భూత్వా శిశ్నం ప్రావిశన్ ॥ ౪॥

తమశనాయాపిపాసే అబ్రూతామావాభ్యామభిప్రజానీహీతి తే అబ్రవీదేతాస్వేవ

వాం దేవతాస్వాభజామ్యేతాసు భాగిన్నోయో కరోమీతి । తస్మాద్భ్యవైశ్చ కన్వైశ్చ

చ దేవతాయై హవిర్గృహ్యతే భాగిన్యావేవాస్యామశనాయాపిపాసే

భవతః ॥ ౫॥

॥ ఇత్యైతరేయోపనిషది ప్రథమాధ్యాయే ద్వితీయః ఖణ్డః ॥

॥ అథ ఐతరేయోపనిషది ప్రథమాధ్యాయే తృతీయః ఖణ్డః ॥

స ఈక్షతేమే ను లోకాశ్చ లోకపాలాశ్చాన్నమేభ్యః సృజా ఇతి ॥ ౧॥

సోఽపోఽభ్యతపత్తాభ్యోఽభితప్తాభ్యో మూర్తిరజాయత ।

యా వై సా మూర్తిరజాయతాన్నం వై తత్ ॥ ౨॥

తదేనత్సుప్తం పరాఙ్మిజిఘాంసత్తద్వాచాఽజిఘృక్షత్

తన్నాశక్నోద్వాచా గ్రహీతుమ్ ।

స యద్దైనద్వాచాఽగ్రహైష్యదభివ్యాహృత్య హైవాన్నమత్రప్యత్ ॥ ౩॥

తత్ప్రాణేనాజిఘృక్షత్ తన్నాశక్నోత్ప్రాణేన గ్రహీతుం స

యద్దైనత్ప్రాణేనాగ్రహైష్యదభిప్రాణ్య

హైవాన్నమత్రప్యత్ ॥ ౪॥

తచ్ఛక్నుషాఽజిఘృక్షత్ తన్నాశక్నోచ్ఛక్నుషా గ్రహీతున్ స

యద్దైనచ్చక్షుషాఽగ్రహైష్యద్ధృష్టాఽ హైవానమత్రప్యస్త్ ॥ ౫॥

తచ్ఛోఽఛ్రేణాజిఘృక్షత్ తన్నాశక్నోచ్ఛోఽఛ్రేణ గ్రహీతుం స
యద్దైనచ్ఛోఽఛ్రేణాగ్రహైష్యచ్ఛుత్వా హైవాన్నమత్రప్యస్త్ ॥ ౬॥

తత్త్వచాఽజిఘృక్షత్ తన్నాశక్నోత్త్వచా గ్రహీతుం స
యద్దైనత్త్వచాఽగ్రహైష్యత్ సప్రప్ష్టాఽ హైవాన్నమత్రప్యస్త్ ॥ ౭॥

తన్మనసాఽజిఘృక్షత్ తన్నాశక్నోన్మనసా గ్రహీతుం స
యద్దైనన్మనసాఽగ్రహైష్యద్ధ్యాత్వా హైవాన్నమత్రప్యస్త్ ॥ ౮॥

తచ్ఛిశ్నేనాజిఘృక్షత్ తన్నాశక్నోచ్ఛిశ్నేన గ్రహీతుం స
యద్దైనచ్ఛిశ్నేనాగ్రహైష్యద్విత్సృజ్య హైవానమత్రప్యస్త్ ॥ ౯॥

తదపానేనాజిఘృక్షత్ తదావయత్ సైషోఽన్నస్య గ్రహో
యద్వాయురనాయుర్యా ఏష యద్వాయుః ॥ ౧౦॥

స ఈక్షత కథం నివిదం మదృతే స్యాదితి స ఈక్షత కతరేణ ప్రపద్యా ఇతి ।
స ఈక్షత యది వాచాఽభివ్యాహృతం యది ప్రాణేనాభిప్రాణితం యది
చక్షుషా దృష్టం యది శ్రోత్రేణ శ్రుతం
యది త్వచా స్పృష్టం యది మనసా ధ్యాతం యద్యపానేనాభ్యపానితం
యది శిశ్నేన విసృష్టమథ కోఽహమితి ॥ ౧౧॥

స ఏతమేవ సీమానం విదర్యైతయా ద్వారా ప్రాపద్యత । సైషా విదృతిర్నామ
ద్వాస్తదేతన్నాఽన్తనమ్ ।

తస్య త్రయ ఆవసథాస్త్రయః స్వప్నా అయమావసథోఽయమావసథోఽయమావసథ
ఇతి ॥ ౧౨॥

స జాతో భూతాన్యభివ్యైఖ్యత్ కిమిహాన్యం వావదిషదితి । స ఏతమేవ
పురుషం బ్రహ్మ తతమమచశ్యత్ । ఇదమదర్శనమితి ౩ ॥ ౧౩॥

తస్మాదిదన్తో నామేదన్తో హ వై నామ । తమిదన్తం సన్తమిన్తం
ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ ।

పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥ ౧౪॥

॥ ఇత్యైతరేయోపనిషది ప్రథమాధ్యాయే తృతీయః ఖణ్డః ॥

॥ అథ ఐతరోపనిషది ద్వితీయోధ్యాయః ॥

ఓం పురుషే హ వా అయమాదితో గర్భో భవతి యదేతద్రేతః

। తదేతత్సర్వేభ్యోఽజ్ఞేభ్యస్తేజః సంభూతమాత్మన్యేవఽఽత్మానం బిభర్తి
తద్యదా స్త్రియాం సింఞ్చత్సథైనజ్జనయతి తదస్య ప్రథమం జన్మ ॥ ౧॥

తత్త్రియా ఆత్మభూయం గచ్ఛతి యథా స్వమజ్గం తథా । తస్మాదేనాం న హినస్తి ।
సాఽస్యైతమాత్మానమత్ర గతం భావయతి ॥ ౨॥

సా భావయత్రీ భావయితవ్యా భవతి । తం స్త్రీ గర్భ బిభర్తి । సోఽగ్ర
ఏవ కుమారం జన్మనోఽగ్రేఽధిభావయతి ।
స యత్కుమారం జన్మనోఽగ్రేఽధిభావయత్యాత్మానమేవ తద్భావయత్యేషం
లోకానాం సన్తత్యా ।
ఏవం సన్తతా హిమే లోకాస్తదస్య ద్వితీయం జన్మ ॥ ౩॥

సోఽస్యాయమాత్మా పుణ్యేభ్యః కర్మభ్యః ప్రతిధీయతే । అథాస్యాయామితర ఆత్మా
కృతకృత్యో వయోగతః ప్రైతి ।
స ఇతః ప్రయన్నేవ పునర్జాయతే తదస్య తృతీయం జన్మ ॥ ౪॥

తదుక్తమృషిణా గర్భే ను సన్నన్వేషామవేదమహం దేవానాం జనిమాని
విశ్వా శతం మా పుర ఆయసీరరక్షన్నధః శ్యేనో జవసా నిరదీయమితి ।
గర్భ ఏవైతచ్ఛయానో వామదేవ ఏవమువాచ ॥ ౫॥

స ఏవం విద్వానస్మాచ్ఛరీరభేదాదూర్ధ్వ ఉత్క్రమ్యాముష్మిన్ స్వర్గే లోకే
సర్వాన్ కామానాప్త్వాఽమృతః సమభవత్ సమభవత్ ॥ ౬॥

॥ ఇత్యైతరోపనిషది ద్వితీయోధ్యాయః ॥

॥ అథ ఐతరోపనిషది తృతీయోధ్యాయః ॥

ఓం కోఽయమాత్మేతి వయముపాస్మహే కతరః స ఆత్మా । యేన వా పశ్యతి యేన
వా శ్శృణోతి యేన వా గన్ధానాజిప్రుతి యేన వా వాచం వ్యాకరోతి యేన
వా స్వాదు చాస్వాదు చ విజానాతి ॥ ౧॥

యదేతద్ధృదయం మనశ్చైతత్ । సజ్ఞానమాజ్ఞానం విజ్ఞానం

ప్రజ్ఞానం మేధా

దృష్టిర్పృతిమతిర్మనీషా జూతిః స్మృతిః సజ్కల్పః క్రతురసుః కామో
వశ ఇతి ।

సర్వాణ్యేవైతాని ప్రజ్ఞానస్య నామధేయాని భవన్తి ॥ ౨॥

ఏష బ్రహ్మైష ఇన్ద్ర ఏష ప్రజాపతిరేతే సర్వే దేవా ఇమాని చ
ఏషామహాభూతాని పృథివీ వాయురాకాశ ఆపో

జ్యోతింషీత్యేతానీమాని చ క్షుద్రమిశ్రాణీవ ।

బీజానీతరాణి చేతరాణి చాణ్ణజాని చ జారుజాని చ నేషదజాని చోద్భిజ్జాని

చాశ్వా గావః పురుషా హస్తినో యత్కిఞ్చోద్దం ప్రాణి జగ్గమం చ పతత్రి

చ యచ్చ స్థావరం సర్వం తత్పుజ్ఞానేత్రం ప్రజ్ఞానే ప్రతిష్ఠితం

ప్రజ్ఞానేత్రో లోకః ప్రజ్ఞా ప్రతిష్ఠా ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ ॥ 3 ॥

స ఏతేన ప్రాజ్ఞేనాఽఽత్మనాఽస్మాల్లోకాదుత్కమాముష్మిన్స్వర్గే లోకే సర్వాన్

కామానాప్తాఽఽమృతః సమభవత్ సమభవత్ ॥ ౪ ॥

॥ ఇత్యైతరోపనిషది తృతీయోధ్యాయః ॥

ఓం వాజ్ మే మనసి ప్రతిష్ఠితా మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠితమావిరాపీర్మ

ఏధి వేదస్య మ ఆణీస్థః శ్రుతం మే మా ప్రహాసీరనేనాధీతేనాహోరాత్రాన్

సన్దధామ్యృతం వదిష్యామి సత్యం వదిష్యామి తన్మామవతు

తద్వక్తారమవత్సవతు మామవతు వక్తారమవతు వక్తారమ్ ॥

॥ ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥

Encoded by Sunder Hattangadi

Proofread by Sunder Hattangadi, John Manetta

Aitareya Upanishad

pdf was typeset on January 17, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

